

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **A. P.**, zastúpenej advokátom JUDr. M. L., proti odporcom **1/ J. M.** zastúpenému S., IČO: X., **2/ M. R.**, **3/ J. M.**, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp.zn. 6 C 111/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. decembra 2009, sp.zn. 16 Co 396/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. decembra 2009, sp.zn. 16 Co 396/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Brezne rozsudkom z 10. februára 2009, č.k. 6 C 111/2007-122 určil, že navrhovateľka je vlastníčkou nehnuteľností vedených v registri „C“ katastra nehnuteľností, zapísaných na Liste vlastníctva č. X., vedeného Katastrálnym úradom v B., Správa katastra B. ako pozemky s parcelným číslom X., zastavané plochy a nádvoria o výmere 758 m², parcelné číslo X., záhrady o výmere 2307 m² a parcelné číslo X., zastavané plochy a nádvoria o výmere 30 m², v celku, v zostávajúcej časti jej návrh zamietol a zároveň zamietol aj vzájomný návrh odporcu 3/. Podľa § 151 ods. 3 O.s.p. rozhodol súd prvého stupňa, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 3. júna 2009, sp.zn. 17 Co 81/2009 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým určil vlastníctvo navrhovateľky a vo výroku, ktorým vzájomný návrh odporcu 3/ zamietol, podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Okresný súd Brezno uznesením zo 17. augusta 2009, č.k. 6 C 111/2007-165 v spojení s opravným uznesením zo 7. októbra 2009, č.k. 6 C 111/2007-177 uložil odporcom 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť navrhovateľke spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v sume 2. 856,39 € (86.051,61,- Sk), na účet právneho zástupcu navrhovateľky, do troch dní. Svoje rozhodnutie odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p. a neúspechom odporcov 1/ až 3/ v konaní a pri vyčíslení trov právneho zastúpenia navrhovateľky vychádzal z tarifnej hodnoty veci, za ktorú považoval cenu nehnuteľností, ktoré boli predmetom sporu.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 18. decembra 2009, sp.zn. 16 Co 396/2009 na odvolanie odporcov 1/ až 3/ zmenil napadnuté uznesenie (§ 220 O.s.p.) tak, že odporcom 2/ a 3/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 137,54 € a voči odporcovi 1/ jej náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľke náhradu trov prvostupňového konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. nepriznal a náhradu trov odvolacieho konania jej podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. priznal vzhľadom na jej plný úspech v odvolacom konaní. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že v prejednávannej veci je potrebné pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania aplikovať § 142 ods. 2 O.s.p., podľa znenia ktorého, ak mal účastník úspech len čiastočný (čo je aj tento prípad, pretože navrhovateľka nebola v prvostupňovom konaní úspešná v celom rozsahu), môže súd vysloviť, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Prvostupňový súd vyhovel navrhovateľke len v prvej časti petitu (navrhovateľka sa v konaní vo veci samej domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam), pričom vzájomný návrh podal len odporca 3/, čiže pokiaľ ide o tretiu výrokovú vetu prvostupňového rozsudku, ktorou bol vzájomný návrh odporcu 3/ zamietnutý, navrhovateľka bola úspešná len voči odporcovi 3/. Z uvedeného vyplýva, že nemožno jednoznačne konštatovať, že mala neúspech len v nepatrnej časti, pretože voči odporcom 2/ a 3/ bola neúspešná v 1/2 a voči odporcovi 3/ v 2/3. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na plný úspech navrhovateľky v odvolacom konaní. Podľa jeho názoru však pri určení výšky odmeny advokáta za úkony právnej služby v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je potrebné aplikovať § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. a nie je možné určovať výšku odmeny advokáta za úkon právnej služby z hodnoty veci podľa § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 tejto vyhlášky. Odvolací súd svoj právny záver odôvodnil aj poukazom na zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý za spor s neoceniteľným

predmetom konania považuje spor o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Podľa § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. základnou sadzbou tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sporoch o určenie, či tu (vlastnícke) právo je alebo nie je, sa vychádza z 1/13 výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky). Rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania navrhovateľke voči odporcovi 1/ odôvodnil odvolací súd § 150 ods. 1 O.s.p. Skutočnosť, že odporca 1/ sa zdržiava na neznámom mieste a jeho osobu nie je možné identifikovať, posúdil ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré navrhovateľke náhradu trov konania proti tomuto účastníkovi nepriznal. Zároveň uviedol, že odporcu 1/ v konaní zo zákona zastupoval S.a preto by za tohto stavu bolo rozhodnutie odvolacieho súdu v určenej lehote voči nemu nevykonateľné.

Na základe podnetu navrhovateľky podal proti uzneseniu odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa mimoriadneho dovolateľa bol napadnutým uznesením porušený zákon, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov navrhovateľky nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na to, že odvolací súd nezohľadnil správne právnu úpravu § 1, § 142 ods. 1 až 3 O.s.p., a pochybil pri určení výšky odmeny advokáta za úkony právnej služby, keď nepostupoval podľa § 9 ods. 1 a § 10 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z.z. Uviedol, že vyhláška č. 655/2004 Z.z. je vykonávacím predpisom zákona o advokácii, a preto namietol právny názor odvolacieho súdu, že pri určení výšky tarifnej odmeny za úkon právnej služby analogicky použil ustanovenia prílohy zákona o súdnych poplatkoch. V prejednávanej veci sa totiž navrhovateľka domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, z čoho vyplýva, že hodnotu vecí (sporu) je možné v peniazoch vyčíslit' a neexistujú ani „nepomerné ťažkosti“, ktoré by bránili určeniu hodnoty sporných nehnuteľností. Mimoriadny dovolateľ zaujal názor, že v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia potrebné vychádzať z § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. a poukázal na similárne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Co 2/2008, 1 Cdo 259/2008, 2 Cdo 271/2007, 5 Cdo 194/2008. Mimoriadne dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu podal generálny prokurátor i proti výroku, ktorým nebola navrhovateľke voči odporcovi 1/ náhrada trov odvolacieho konania priznaná. Mimoriadny dovolateľ uviedol, že i toto rozhodnutie je v rozpore so zákonom, keďže súdu

neprináleží pri svojom rozhodovaní predvídať, či jeho rozhodnutie bude alebo nebude v lehote určenej súdom vykonateľné. Zároveň nesúhlasil s názorom súdu vysloveným v odôvodnení napadnutého uznesenia, že nemožnosť identifikovať osobu odporcu, je dôvodom, ktorý je možné považovať za hodný osobitného zreteľa.

Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmeniť a uznesenie súdu prvého stupňa v spojení s jeho opravným uznesením potvrdiť, t.j. odporcom 1/ až 3/ uložiť povinnosť zaplatiť jej spoločne a nerozdielne náhradu trov konania vo výške 2.856,39 €. Stotožnila sa s názorom mimoriadneho dovolateľa v tom, že napadnuté uznesenie spočíva v nesprávnom posúdení veci, keď odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikoval ustanovenie zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov na určenie výšky trov právneho zastúpenia a to napriek tomu, že výpočet trov právneho zastúpenia sa spravuje výlučne ustanoveniami vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vyjadrenie odporcov 1/ až 3/ k mimoriadnemu dovolaniu sa v spise nenachádza.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníčky konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zakladajúce zmätočnosť konania). O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo.

K námietke v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), je potrebné uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa názoru mimoriadneho dovolateľa odvolací súd preskúmvajúci rozhodnutie súdu prvého stupňa o náhrade trov konania vec nesprávne právne posúdil, keď právnu normu (vyhlášku č. 655/2004 Z.z.) nesprávne právne vyložil a na daný skutkový stav nesprávne aplikoval

a zároveň nesprávne právne posúdenie spočíva i závere, ku ktorému dospel odvolací súd v otázke existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov konania navrhovateľke voči odporcovi 1/ podľa § 150 O.s.p., nepriznal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že zmyslom a účelom inštitútu náhrady trov konania pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon; tieto sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 O.s.p. (porovnaj napr. II. ÚS 31/04).

Ustanovenie § 142 O.s.p. vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok sporového konania, táto znamená, že účastník, ktorý mal v konaní plný úspech, má právo na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania; táto je obmedzená na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Posúdenie účelnosti závisí od konkrétnych okolností tej-ktorej veci. Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok konania (§ 142 ods. 1, 2 O.s.p.).

Podľa § 151 ods. 3 O.s.p. trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov. Určiť výšku trov môže i predseda senátu až v písomnom vyhotovení rozsudku.

Sadzobníkom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, pre účely určenia odmeny za právne služby, v prípade, ak bol účastník zastúpený advokátom, je v danom prípade vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len vyhláška), v znení platnom v čase rozhodovania súdu prvého stupňa.

Podľa § 9 ods. 1 uvedenej vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci alebo práva a podľa úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Z § 10 ods. 1. vyhlášky vyplýva tarifná odmena advokáta za zastupovanie v občianskom konaní a iné úkony právnej služby a základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty (veci).

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že aj vo veciach určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, treba pri odmene právnej služby vychádzať podľa odseku 1 z hodnoty veci alebo práva za predpokladu, že predmetom konania je vec alebo právo oceniteľné peniazmi.

V každom konkrétnom prípade je preto potrebné skúmať, či možno predmet právneho úkonu oceniť a v súvislosti s tým určiť i výšku náhrady trov konania.

V preskúmvanej veci bolo predmetom konania určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že odvolací súd pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia mal vychádzať z § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., keďže v danej veci išlo o predmet konania, ktorý je oceniteľný v peniazoch.

Dovolací súd sa síce s názorom mimoriadneho dovolateľa stotožnil aj v tom, že na určenie výšky trov právneho zastúpenia sa zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov nevzťahuje, avšak podľa názoru dovolacieho súdu analógia je v danom prípade prípustná.

V občianskom súdnom konaní poplatok z návrhu na začatie konania predstavuje podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka percentá z ceny predmetu konania alebo z hodnoty sporu.

Pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu. Ak nie je možné základ poplatku takto zistiť, je základom poplatku cena obvyklá v mieste a v čase podania návrhu na vykonanie poplatkového úkonu. Ak je základom poplatku cena nehnuteľnosti, touto cenou sa rozumie cena zistená podľa osobitných predpisov (§ 7 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb.). Poplatník je povinný uviesť cenu predmetu poplatkového úkonu. Ak tak neurobí, alebo ak uvedie cenu zjavne nízku, cenu určí súd (§ 7 ods. 3 zák. č. 71/1992 Zb.)

Pre vyrubovanie poplatku v určovacích žalobách (§ 80 písm. c/ O.s.p.) je rozhodujúce, či ide o predmet konania oceniteľný peniazmi. Podľa spoločných poznámok k položkám 1 a 2 sadzobníka, ak ide o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, sa poplatok vyberie podľa písmena b) týchto položiek, t.j. pevnou sumou, ak ide o určenie vlastníctva, poplatok sa vyrúbi z ceny predmetu, ku ktorému sa má vlastníctvo určiť, keďže hodnota predmetu konania je daná hodnotou veci, o vlastníctvo ktorej ide. Hodnota vlastníckeho práva je totožná s hodnotou veci, o vlastníctvo ktorej ide. Je preto správne, ak sa v prípade, že sa navrhovateľ domáha určenia svojho vlastníctva k veci, berie za základ poplatku cena tejto veci (R 14/76).

Ak ide o konanie o návrhu na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti (ako je to v prejednávanej veci a ako správne uviedol i vo svojom mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor Slovenskej republiky), sú predmetom konania, t.j. tým, čoho sa účastník pri procesnej ochrane svojho subjektívneho práva (oprávneného záujmu) domáha, skutočnosť, za ktorých sa zakladá ochrana vlastníckeho práva vrátane jeho predmetu, ktorý tvorí oceniteľnú hmotnú vec. Možno preto uzavrieť, že cena nehnuteľnej veci je potom rozhodujúca na účely určenia poplatku za konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti. Súd prvého stupňa preto postupoval správne, keď za návrh na začatie konania poplatníkovi (navrhovateľke) vyrúbil súdny poplatok z ceny nehnuteľnosti, ku ktorej určenia vlastníctva sa návrhom domáhala (viď č.l. 19 a 23 spisu). Nakoľko navrhovateľka súdny poplatok za návrh zaplatila vo výške 27. 600,- Sk, t.j. percentuálne z ceny nehnuteľnosti podľa položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, ako prílohy zákona o súdnych poplatkoch a poplatkov za výpis z registra trestov, a nie pevnou sumou podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov, správne postupoval súd prvého stupňa, keď navrhovateľke priznal trovy právneho zastúpenia vyčíslené vo výške podľa § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z.

Dovolací súd sa stotožnil aj s námietskou mimoriadneho dovolateľa tvrdiaceho, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď navrhovateľke voči odporcovi 1/ právo na náhradu trov konania nepriznal podľa § 150 ods. 1 O.s.p.

Aplikácia ustanovenia § 150 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom.

Ustanovenie § 150 O.s.p. nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednáwanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

V sporovom konaní (ako je tomu nepochybne v danom prípade) sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. Môže tak urobiť podľa ustanovenia § 150 O.s.p., podľa ktorého, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Zo slovného znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnúť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať

z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod.

Dovolací súd zistil, že odvolací súd z hľadiska aplikácie ustanovenia § 150 O.s.p. neposúdil celý komplex okolností relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia. Aby súd tento komplex mohol zodpovedne posúdiť, musí nevyhnutne najskôr poznať všetky doň patriace okolnosti, pretože len na tomto základe môže potom so znalosťou veci niektorým z nich priznať prioritu pred ostatnými. Odvolací súd výnimočnosť prípadu z hľadiska aplikácie ustanovenia § 150 O.s.p. odôvodnil iba okolnosťami danej právnej veci, ktoré ustálil v osobe odporcu 1/ ako účastníka konania, teda tým, že nakoľko sa zdržuje na neznámom mieste a S.ho zo zákona iba zastupuje v konaní, za tohto stavu by bolo rozhodnutie odvolacieho súdu v ním určenej lehote, nevykonateľné. Dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý navrhovateľke právo na náhradu trov voči nemu nepriznal, videl odvolací súd v nemožnosti identifikovať odporcu 1/. Jeho záver o dôvodnosti použitia ustanovenia § 150 vzhľadom na predmet konania, ako už bolo ozrejmene vyššie, nie je vecne správny.

Odvolací súd výnimočnosť prípadu z hľadiska aplikácie ustanovenia § 150 O.s.p. videl iba v tejto okolnosti a neprihliadol k ďalším okolnostiam významným pri skúmaní splnenia podmienok pre možnosť rozhodnutia o náhrade trov konania bez ohľadu na zásadu úspechu vo veci a úspešnému účastníkovi náhradu trov konania nepriznať. Okolnosťami, významnými z hľadiska rozhodovania podľa § 150 O.s.p., ako už bolo vyššie uvedené, sú najmä osobné, majetkové a sociálne pomery účastníkov konania.

Dovolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s názorom mimoriadneho dovolateľa v tom, že za dôvod hodný osobitného zreteľa nie je možné považovať skutočnosť, že sa účastník

zdržiava na neznámom mieste, resp. že jeho rozhodnutie za „súčasného stavu“ by bolo voči nemu nevykonateľné, keďže takéto zdôvodnenie nemá v zákone žiadnu oporu.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. apríla 2011

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová